טו: הקומץ את המנחה פרק שני מנחות

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

א [מרי פ"ם מהלכות כלאים הלכה יד]:
ב [מרי שם הלכה ג]:
גמ' ג מרי פרי מהל' פסולי"מ הלכה ח:
גמ' ד מרי שם הלכה ח:
יז ה מרי פ"ב מהלכות מעה"ק הלכה יב:
יח ו מרי פרי מהל' פסולי"מ הלכה ח ופ"ב מהלכות מאכלי כפרה הלכה ד:

לעזי רש"י

קנבו"א. קובים.

שיטה מקובצת

(א) סמדר. פרש"י כך היה המעשה ואומר רי"י דאלומי ראיתי תני (הכין) שלא תאמר מה שלא נאסר הכרם לפי שלא הוסיף במאתים מש"ה נקט דהוסיף במאתים ואפ"ה לא נאסר הכרם לפי שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו: וכא מעשה וכו' וגבי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו מיירי לה דתני לעיל מיניה המסכת נמנו ע"ג תבואתו של חבירו כו' זה היה מעשה כו': (ב) קנבוס ולוף. פירש הר"ר חיים כהן בלשון בהמיה כלומר וכי קבנים ולוף הוא מדאורייתא ושאר זרעים דרבנן בעלמא כולהו נמי מדאורייתא ניהו היכא דהכרם הזרע שלו אלא הכא משום דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו לא אסרו הכרם ומקו"ח נמי היה לנו להתיר הזרעים אלא קנבא הוא דקנסו רבנן להאי דעבר איסורא ורבינו שמשון פרש שהיה דן הקו"ח להמיר ומה המפגל כו' אינו דין שלא יאסר ואפ"ה קאמר דהלחם מתפגל ואי"כ יש לנו לפגל התודה מקו"ח ומה הבא לפגל ולא פיגל מתפגל הוא הלחם המתפגל התודה שמפגלת הלחם אינו דין שתתפגל ה"נ אמרינן גבי קו"ח דכלאים דמן הדין היה לנו להתיר אף הזרעים ומדקאסרת להו היה לן לאסור הכרם מקו"ח מה הבא לאסור ובו' ומשני דאין איסורו מן התורה כי אם מדרבנן משום קנסא והאי דעבר כו' וא"ת והיכא מיירי ראייה מהבא דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו להמפכן נמנו שהוא מן התורה וצריך לומר דתבואה לאו דוקא אלא על גבי זרעים דרבנן א"נ שהיה מסכך בזה הענין שאינו אסור אלא דרבנן כגון בדחוק ד' אמות. תוס' מהר"ם: (ג) אסרה תורה שאר זרעים כו' והשאר נמחק: (ד) שאר זרעים מדרבנן כו'. וא"ת ומה תיקן ומפני שהם מדרבנן הוי טעם להחמיר יפ' השר מקוצי ד"ל כל המפגיא דהקו"ח בא לאסורו אלא להתיר וה"ם לעיל ומה המפגל אינו מתפגל אינו דין (שיתפגל) [שלא יתפגל] ומ"ם הלחם כמפגל ואע"ג דאיכא קו"ח א"כ היה לנו לומר מקו"ח שתהא תודה מפוגלת ומה לחם שאינו מפגל מתפגל תודה דהוי עיקר המפגל אינו דין שיתפגל ודה"נ לימא הבא ומה האוסר אינו נאסר כו' ומ"ם אסרו הזרעים אע"ג דאיכא קו"ח וא"כ אמאי התיר הנפנים נימא קו"ח ומה הבא לאסור ולא אסר נאסר דהיינו הזרעים האוסר בעצמו לא כ"ש וע"ד משני דלא אסורים רק מדרבנן ומ"ה תתרו הנפנים דמאי דלא עבד איסורא לא קנסו רבנן כך נראה להשר וקצת קשה למרי שיחה" רכזון דלא בעי אלא מאי שעמא התירו הנפנים אמאי לא משני ליה דהנפנים מותרים דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו והר"ר חיים כהן מ"ר בהמיה קבנים ולוף ולא זרעים אחרים הא ודאי הכל ידועים דאורייתא ומידו אין אדם אוסר דבר שאינו שלו מן התורה משום דכתיב (כרמך) [כרמך] שלו ולא של חבירו ולא הוי איסור אלא קנסא בעלמא. תר"ח: (ה) האי דעבד איסורא כו' האי דלא עבד איסורא כו' אלא הכא לימא כו': (ו) רבנן אלא הכא לימא: (ז) דבה זוטי בעי תיובתא ר' אבא נמחק: (ח) או דלמא לחם משמע ומפגל. ואי"ת הא אין מפגלין בחצי מחיר ור"ל דסבר ר"מ דאמר מפגלין א"נ כדבון ומפגל לאו דוקא אלא ר"ל מפגל דאפילו

א) [מרי פ"ם מהלכות כלאים הלכה יד]:
ב) [מרי שם הלכה ג]:
גמ' ג) מרי פרי מהל' פסולי"מ הלכה ח:
ד) מרי שם הלכה ח:
יז) ה מרי פ"ב מהלכות מעה"ק הלכה יב:
יח) ו מרי פרי מהל' פסולי"מ הלכה ח ופ"ב מהלכות מאכלי כפרה הלכה ד:

דין שלא יצטרף להתפגל לעצמו וכי האי דנסמוך ומה אוסר אינו נאסר הגפן שאוסר אינו נאסר הכא לאסור דזרעים שבגלין לאסור הגפן על ידי צירופם שנעשין כלאים ולא אסר אינו דין שלא יאסר ע"י צירוף של גפן ומהאי טעמא נמי ניחא במתניתין דשוחט את התודה לאכול בלחם שהלחם מפוגל והתודה אינה מפוגלת ולא אמרינן קל וחומר: **שזרע** כרמו של חבירו סמדר. הא דנקט סמדר לאשמועינן דהנפנים התירו מטעם דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו דלא תימא מה שהתירו את הנפנים משום דנגמרו ולא הוסיפו מחמים ולא משום דאין אדם אוסר: **ואסרו** את הזרעים. היינו דלא כרבי יאשיה דאמר עד שיזרע חטה ושעורה וחרגן כמפולת יד וכמה סתם משניות דלא כוותיה דע"ג דקיימא לן כוותיה דשאינה בברכות (דף כב.) וכחולין בפרק ראשית הגז (דף קלו:) נהוג עלמא כתלמא דבי רבי יאשיה בכלאים ואמרינן בפ"ק דקדושין (דף לט.) גבי ההוא דזרע חיטי ושעורי בי גופני ליתי מר ניסמתיה אמר ליה לא קהריתו בה לא ק"ל כרבי יאשיה פירוש בתמיה: **והתירו הנפנים.** היינו כרבי יוסי ורבי שמעון דמסכת נפנו על גבי תבואתו של חבירו דאמר בפוף הערל (יבמות פב:) אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ולריך לומר דתבואה דהתם לאו בסתם תבואה של ה' מיירי דאם כן הוי דאוריימא כמו קנבוס ולוף דמסקינן הכא דאסור (ב) והיכי מסיק רבי יוסי דברי אלא דבר פוסק התם (ג) בדבנן: **אפשר** לשנותן לזבח אחר. בתוספתא דזבחים (ד) אין הלשון כן וגרס התם אמר אף אני לא אמרתי אלא שנתקדשו בכלי אמרו לו אע"פ שנתקדשו אפשר לשנותן לזבח אחר וקדשו בכלי דתוספתא היינו באיש עם הזבח הכא ות"ת דהשתא משמע דלרבנן דאפשר לשנותן לזבח אחר אפי' לאחר שחיטה ולקמן בפ' התודה (דף עט.) תנן הנסכים שקדשו בכלי ונמלא זבח פסול אם יש זבח אחר יקרבו עמו ופריך בגמ' (שם:) והאמר רב חסדא שמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת ומשני לב בית דין מתנה עליהם אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהו לזבח אחר אלמא דאסור לשנותן אם לא משום מנאי בית דין ותיו לומר דהא דאמרו רבנן נמי הכא אפשר לשנותן היינו משום מנאי כ"ד מדאם מי לא עסקינן בקרבן יחיד דלא שייך ביה לב בית דין ועוד לוג שמן דאשם מצורע לא משכחת אלא ביחיד ועוד דאין לב ב"ד מתנה אלא היכא דלא הוצרכו אבל אם הוצרכו אי אפשר לשנותו ונראה לפרש דסוגיא (ד) דהתם כרבי מאיר ואם תאמר והלא רב חסדא קתמא כחולי עלמא (ה) כדאמרינן טעמא התם משום דשמן גופא דמנחה הוא ומאי קשיא ליה מרב חסדא ממתני' דהתם תיקשי ליה הא דרבנן דהכא ושמא כמו כן היה יכול להקשות אלא מקשה אאפשר לשנותו והא דלא פריך מאפשר לשנותו דהתם מתניתין דאפי' לרבי מאיר אפשר לשנותו דהתם מדר"מ גופיה אדרבי מאיר דהכא משום דלא נזכר שם רבי מאיר בהדיא וכן מילתא דזעירי דהתם נמי אליבא דרבי מאיר אמיא דקאמר התם נמי אלא דאמר מקדשין אלא בשחיטת הזבח פירוש לענין אלא לשנותן (ו) [לענין] לזבח אחר ולא כמו שפירש שם בקונטרס לענין ליפסל בלינה ודאי מיפסלי בלינה ועוד בסוף לולב וערבה (סוכה ג.) קאמר זעירי גופיה דאי מייתי במקודשת ליפסלו להו בלינה ומשנה שלמה שניו בפ"ב דמעילה (דף י.) גבי נסכים קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה מיהו הכיא יש לדחות דדוקא בנסכים הבאים בו) בפני עצמן וכמו שפירשתי ז) דאיירי לענין אלא לשנותן לזבח אחר והא דפריך התם ממתניתין דקתני אם יש זבח אחר יקרבו עמו מאי לאו דליפסול בשחיטה הכי פריך דמכשר דווקא משום דליכא זבח אחר

שזרע. משלו: **סמדר.** כגר מנטו יח) ענבים וכן היה מעשה ואסרו את הזרעים. טעמא מפרש לקמן: **האוסר.** גפנים האוסרים את הזרעים: **הכא לאסור.** זרעים: **קנבוס.** קנב"ל: **לוף.** מיני קיטניות: **אסרה תורה.** בכרם יט) אין זרעים כלה שיש להם שרש. ל"ל קנבוס ולוף אסרה תורה (ה) דכתיב (דברים כב) כרמך כלאים זרעים הדומין לכרם והכתוב תולין אסמכתות כעין ענינים: כ) בעל הכרם לא עבד איסורא. אלא הכא אכתי איכא למימר קל וחומר: **כ"ש אכבשים.** ב) מצטרפין הן והלחם לפגל הלחם: **אבל תודה לא.** (ג) בא) אפשר ליה דלא פגיל לחם: **בעי רבי אבא זוטי בו' מתניתו.** ולא פירש כגון: **ולא מיפגל.** כדקתני במתני' בפיפא יט) שחט ג' מן הכבשים לאכול מתכירו למחר שניהם כשרים דאין מתיר מפגל את המתיר או דלמא מתיר לחם משמע ומפגל לחם: **מתני' מפגל את הנסכים.** שהשותה מהם חייב כרת משום כ) פיגול שמקדשו בכלי שרת אין להן פדיון וקדושתן קדושה: **גמ' שדם הזבח מתירן ליקרב.** והוי דבר שיש לו מתירין למזבח ונוהג בהן פיגול דכל דבר שיש לו מתירין יש בו פיגול בב) במס' יומא בפ' הוליאו לו (דף ס.): **ונסכיו מבאן ועד י' ימים.** דאמר מר לקמן (מד:) מנחתם ונסכיהם כ) בב) אפילו למחר אלמא לאו מזבחה מ) מיהו: **אף אני לא אמרתי.** אם פיגל בזבח שיהו הנסכים שייכין לאוף י' ימים מפוגלים אלא בנאים עם הזבח: **אמרו לו אפשר לשנותו לזבח אחר.** אלכך לא מיפגלי: **בשחיטה.** דהאיך הוקבעו לזבח זה ואין רשאין לשנותם לאחר: **כלחמי תודה.** שהשחיטה קובעתו כדאמרי' בתוספתא כ) כדפרישית לעיל מ): **לוג שמן כו'.** אם פיגל בשחיטת הלחם: מתירו

אשזרע כרמו של חבירו ט) סמדר ובא מעשה לפני חכמים ואסרו את הזרעים והתירו את הנפנים ואמאי לימא קל וחומר הוא ומה האוסר אינו נאסר הבא לאסור ולא אסר אינו דין שלא יתאסר הכי השתא התם ג) קנבוס ולוף אסרה תורה ג) ד) (דתנן ה היתה שדהו זרועה קנבוס ולוף לא יהא זורע על גביהם ו) שהן עושות לשלש שנים) ז) ח) שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי האי ט) דעביד איסורא קנסוה רבנן האי דלא עביד איסורא לא קנסוה רבנן אבל הכא לימא ק"ו ואיכא דמתני לה אכבשים בעא מיניה רבי אלעזר מרב השוחט את הכבשים לאכול בזית מהן ומלחמן מהו לאיפגולי כבשים לא קא מיבעיא לי השתא בולו מלחם לא מפגלי מהן ומלחמן מיבעיא כי קא מיבעיא לי לאיפגולי לחם מי מצטרפי כבשים לאיפגולי ללחם או לא א"ל אף ה: בזו הלחם מפוגל והכבשים אינן מפוגלין ואמאי לימא ק"ו ומה המפגל אינו מתפגל הבא לפגל ולא פיגל אינו דין שלא יתפגל ומי אמרינן ק"ו כי האי גונא והתניא מעשה באחד שזרע כרמו של חבירו סמדר וכו' ואמאי לימא ק"ו מה האוסר אינו נאסר הבא לאסור ולא אסר אינו דין שלא יתאסר הכי השתא התם קנבוס ולוף אסרה תורה שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי האי דעבד איסורא קנסוה רבנן דלא עבד איסורא לא קנסוה רבנן ו) אבל הבא לימא ק"ו מאן דמתני לה אתודה כל שכן אכבשים ומאן דמתני לה אכבשים כבשים הוא דהוזקקו זה לזה לתנופה אבל תודה דלא הוזקקה זה לזה בתנופה לא ו) רבי אבא זוטי בעי לה הכי בעא מיניה ר' אלעזר מרב השוחט את הכבש לאכול בזית מחבירו למחר מהו חבירו כבש משמע ולא מפגל ח) או דלמא לחם משמע ומפגל ליה אמר ליה תניתוה ט) שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר הוא פיגול וחבירו כשר לאכול מחבירו למחר שניהם כשרים י) אלמא ר"חבירו כבש משמע דלמא דפריש ואמר חבירו כבש: **מתני'** יא) הזבח מפגל את הנסכים משקדשו בכלי דברי ר"מ יב) הנסכים אינן מפגלים את הזבח כיצד השוחט את הזבח לאכול ממנו למחר הוא ונסכיו מפוגלין להקריב נסכיו למחר הנסכים מפוגלין הזבח אינו מפוגל: **גמ'** יג) ת"ר נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול מפני שדם הזבח מתירן לקרב דברי ר"מ אמרו לו לר"מ והלא יד) אדם מביא זבחו היום ונסכיו יג) טו) עד י' ימים אמר להן אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח יד) א"ל אפשר לשנותו לזבח אחר אמר רבא קסבר ר"מ הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה ת"ר טו) לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול מפני שדם אשם טו) מתירו לבהונות דברי רבי מאיר אמרו לו לרבי מאיר טו) והלא אדם מביא אשמו היום ולוגו מיכן ועד י' ימים אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בבא עם האשם טו) [א"ל] אפשר לשנותו לאשם טו) אחר אמר רבא קסבר רבי מאיר הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה יח): מתני'

ט) ר"ש פ"ד פיגולי מ"ב: ל) כלאים פ"ב מ"ה, ג) ת"ק הגיה ל"ל שאינן עושין תלת לשלש שנים ודע כי כתו שהגיה כך אינתא בתוספתא ה פ"ב דכלאים. ל"ק, ד) זבחים מד. תוספתא דזבחים ה"ב, ה) ר"ש דלקמן, ו) תוספתא דזבחים שם ומכתש מד., ז) לקמן. ל"ק, ח) דלא שביר איסורא בעבל הכרם הס"ד אמ"ר ר"ה אלא כו'. ל"ק, ט) דמפגלין הן כו'. ל"ק, י) (לקמן מח.), כ) פיגול הס"ל ומה"ב מ"ה מתקבלו בכלי שרת כו'. ל"ק, ל) (מהדר מגן), מ) ל"ל מוזמנת, נ) (לקמן מח.), ס) (ע"ש ד"ה לחם), ע) ותהם מבתיב. ל"ק, פ) (ע"ש תוספות יומא מב. ד"ה כ' יומי לומר), צ) (כ"ש ד"ה בהם כר"מ ורב חסדא קתמא כמולי עלמא ומלמדים שעמא כי הוא ות"ת מנלה דבר ליה מדרבנן דהכא כו'. ל"ק, ק) ש"ש ד"ר, ר) ל"ש ד"ר, ש) ל"ש בחיבי כו'. ל"ק,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמרה וכו' לכתיב לא תזרע כרמך וכו' ענינים הם ד"ה ותמ"ה מ"ה האי דלא עביד איסורא בעל הכרם: (ב) ד"ה אבל וכו' דשיטיא ליה:

גליון הש"ס

גמ' דתנן דתיתה שדהו. עיין מו"ריטו פ"ם מ"ח מהלכות:

מוסף רש"י

לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול. אם כח פם אתם ופיגל בתם ותע"ג שאם דם תתה היה יכול להכיל מכלן ועד עכשיו ימים דלקתן, אית ליה לרבי מאיר דכי הכיתו עם הדם דם הלחם הוא המתירו לתתן בהונות ושיריו לאכילה, ששיריו אינו נאכלין מלאמרינן בשמעתא דלקמן (זבחים מד.). והלא אדם מביא אשמו וגו'. ותע"ג שאינו תלוי בתם, מדמתיר (ויקרא יד) על מקום דם הלחם, ואם לא נתן מדם הלחם תתילה אין נתיבת הטמן כלום, אפילו הכי כיון דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים ממלא אתן הלחם שניהם בשריו ואין קאמר שניהם בשריו ממש ראי אתיא אפי' כמ"ד אין מפגלין מ"מ הנסכל. תורה: (ו) לשון תוס' אחרות אלמא חבירו כו' מדקתני שניהם בשרים ולא פליג ר"מ כפר בהגר בבי דרישא א"נ אפי' אתיא כרבנן מרבה שפיר דחבירו כבש משמע ומשני דשריה בשרים ראי הוי משמע לחם מסול מיהא לדרי ולא בשר ממש ע"כ: (ז) הובה. עי' תוס' דובחים (דף קיט ע"א): (ח) והנסכים אינן: (ט) ונסבין מבאן עד: (י) תיבות א"ל נמחק: (יא) מתירו לבהונות הי"ה דהוי מצי לימר למתן שבע.

שיטה מקובצת (המשך)

לא"ר אין מפגלין בחצי מחיר פסול מיהא הוי. תר"ח: (ט) שחט כו' וא"ת ומאי מייתי מהבא דלמא סבר אין מפגלין בחצי מחיר ור"ל ביון דר"מ חני ברישא אחרא הך מיפא כתיה א"נ להאי שפירשתי ניחא דמ"מ תפסול ואין קאמר שניהם בשרים ממש ראי אתיא אפי' כמ"ד אין מפגלין מ"מ תפסל. תורה: (י) לשון תוס' אחרות שניהם בשרים ולא פליג ר"מ כפר בהגר בבי דרישא א"נ אפי' אתיא כרבנן מרבה שפיר דחבירו כבש משמע ומשני דשריה בשרים ראי הוי משמע לחם מסול מיהא לדרי ולא בשר ממש ע"כ: (יא) הובה. עי' תוס' דובחים (דף קיט ע"א): (יב) והנסכים אינן: (יג) ונסבין מבאן עד: (יד) תיבות א"ל נמחק: (טו) מתירו לבהונות הי"ה דהוי מצי לימר למתן שבע.

(א) לוגי ל"ל על הא דתנן שם ונסנם כלנוחים כו' מקודשת קאמר שגיעת נגעים כו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com